Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
2019-2024

Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων

2023/2113(INI)

26.10.2023

ΣΧΕΔΙΟ ΕΚΘΕΣΗΣ

σχετικά με την έκθεση της Επιτροπής του 2023 για το κράτος δικαίου
(2023/2113(INI))

Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων

Εισηγήτρια: Sophia in 't Veld

Συντάκτης γνωμοδότησης της συνδεδεμένης επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 57 του Κανονισμού:
Adrián Vázquez Lázara, Επιτροπή Νομικών Θεμάτων

CONTENTS

Σελίδα

ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ.....3

ΠΡΟΤΑΣΗ ΨΗΦΙΣΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με την έκθεση της Επιτροπής του 2023 για το κράτος δικαίου (2023/2113(INI))

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

– έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) και ιδίως το άρθρο 2, το άρθρο 3 παράγραφος 1, το άρθρο 3 παράγραφος 3 δεύτερο εδάφιο, το άρθρο 4 παράγραφος 3 καθώς και τα άρθρα 5, 6, 7, 11, 19 και 49,

– έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως τα άρθρα της που αφορούν τον σεβασμό, την προστασία και την προαγωγή της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην Ένωση, μεταξύ άλλων τα άρθρα 70, 258, 259, 260, 263, 265 και 267,

– έχοντας υπόψη το Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

– έχοντας υπόψη τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

– έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 5ης Ιουλίου 2023, με τίτλο «Έκθεση του 2023 για το κράτος δικαίου – Η κατάσταση του κράτους δικαίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση» [COM(2023)0800],

– έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) 2020/2092 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2020 περί γενικού καθεστώτος αιρεσιμότητος για την προστασία του προϋπολογισμού της Ένωσης[1] («κανονισμός για την αιρεσιμότητα όσον αφορά το κράτος δικαίου»),

– έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/692 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28 Απριλίου 2021, για τη θέσπιση του Προγράμματος «Πολίτες, Ισότητα, Δικαιώματα και Αξίες» και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1381/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 390/2014 του Συμβουλίου[2],

– έχοντας υπόψη την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου,

– έχοντας υπόψη τις πράξεις των Ηνωμένων Εθνών για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών και τις συστάσεις και εκθέσεις της καθολικής περιοδικής εξέτασης του ΟΗΕ, καθώς και τη νομολογία των οργάνων των Συνθηκών του ΟΗΕ και τις ειδικές διαδικασίες του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων,

– έχοντας υπόψη τις συστάσεις και τις εκθέσεις του Γραφείου Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, του Ύπατου Αρμοστή για τις εθνικές μειονότητες, του

[1] ΕΕ L 433 I της 22.12.2020, σ. 1.
[2] ΕΕ L 156 της 5.5.2021, σ. 1.

εκπροσώπου για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης και λοιπών οργανισμών του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (ΟΑΣΕ),

– έχοντας υπόψη την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, τον Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη, τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Κοινωνικών Δικαιωμάτων, και τις συμβάσεις, τις συστάσεις, τα ψηφίσματα, τις γνώμες και τις εκθέσεις της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης, της Επιτροπής των Υπουργών, της Επιτρόπου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας, της Συντονιστικής Επιτροπής για την καταπολέμηση των διακρίσεων και την προώθηση της ποικιλομορφίας και της ένταξης, της Επιτροπής της Βενετίας και λοιπών οργάνων του Συμβουλίου της Ευρώπης,

– έχοντας υπόψη το μνημόνιο συμφωνίας μεταξύ του Συμβουλίου της Ευρώπης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της 23ης Μαΐου 2007, καθώς και τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 8ης Ιουλίου 2020, σχετικά με τις προτεραιότητες της ΕΕ για τη συνεργασία με το Συμβούλιο της Ευρώπης την περίοδο 2020-2022,

– έχοντας υπόψη την αιτιολογημένη πρόταση της Επιτροπής για απόφαση του Συμβουλίου, της 20ης Δεκεμβρίου 2017 για τη διαπίστωση της ύπαρξης σαφούς κινδύνου σοβαρής παραβίασης του κράτους δικαίου από τη Δημοκρατία της Πολωνίας [COM(2017)0835], σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 1 ΣΕΕ,

– έχοντας υπόψη τις εκθέσεις του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA), της 19ης Ιουλίου 2022, με τίτλο « Europe's civil society: still under pressure» (Ευρωπαϊκή κοινωνία των πολιτών: ακόμα υπό πίεση), της 8ης Ιουνίου 2022 με τίτλο «Fundamental Rights Report 2022» (Έκθεση για τα Θεμελιώδη δικαιώματα 2022), της 19ης Αυγούστου με τίτλο «Protecting civic space in the EU» (Προστασία του χώρου δράσης της κοινωνίας των πολιτών στην ΕΕ) και της 3ης Νοεμβρίου 2022 με τίτλο «Antisemitism – Overview of antisemitic incidents recorded in the European Union 2011-2021» (Αντισημιτισμός – Επισκόπηση των αντισημιτικών περιστατικών που καταγράφηκαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση κατά την περίοδο 2011-2021), καθώς και τις λοιπές εκθέσεις, στοιχεία και εργαλεία του Οργανισμού, και ιδίως το Σύστημα Πληροφοριών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα (EFRIS),

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 25ης Οκτωβρίου 2016 που περιέχει συστάσεις προς την Επιτροπή σχετικά με τη θέσπιση μηχανισμού της ΕΕ για τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου και τα θεμελιώδη δικαιώματα[3],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 1ης Μαρτίου 2018 σχετικά με την απόφαση της Επιτροπής να ενεργοποιήσει το άρθρο 7 παράγραφος 1 ΣΕΕ όσον αφορά την κατάσταση στην Πολωνία[4],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 19ης Απριλίου 2018 σχετικά με την ανάγκη δημιουργίας ενός μέσου για τις ευρωπαϊκές αξίες που θα στηρίζει τις οργανώσεις της

[3] ΕΕ C 215 της 19.6.2018, σ. 162.
[4] ΕΕ C 129 της 5.4.2019, σ. 13.

κοινωνίας πολιτών που προάγουν τις θεμελιώδεις αξίες στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε τοπικό και εθνικό επίπεδο[5],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 12ης Σεπτεμβρίου 2018 σχετικά με πρόταση να κληθεί το Συμβούλιο να διαπιστώσει, σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 1 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, την ύπαρξη σαφούς κινδύνου σοβαρής παραβίασης από την Ουγγαρία των αξιών στις οποίες θεμελιώνεται η Ένωση[6],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 14ης Νοεμβρίου 2018 σχετικά με την ανάγκη ενός ολοκληρωμένου μηχανισμού για την προστασία της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων[7],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 7ης Οκτωβρίου 2020 σχετικά με τη θέσπιση μηχανισμού της ΕΕ για τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου και τα θεμελιώδη δικαιώματα[8],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 13ης Νοεμβρίου 2020 σχετικά με τον αντίκτυπο των μέτρων κατά της COVID-19 στη δημοκρατία, τα θεμελιώδη δικαιώματα και το κράτος δικαίου[9],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 10ης Ιουνίου 2021 σχετικά με την κατάσταση του κράτους δικαίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2020/2092 περί αιρεσιμότητος[10],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 24ης Ιουνίου 2021σχετικά με την έκθεση της Επιτροπής του 2020 για το κράτος δικαίου[11],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 8ης Ιουλίου 2021 σχετικά με τη δημιουργία κατευθυντήριων γραμμών για την εφαρμογή του γενικού καθεστώτος αιρεσιμότητας για την προστασία του προϋπολογισμού της Ένωσης[12],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 11ης Νοεμβρίου 2021 σχετικά με την ενίσχυση της δημοκρατίας και της ελευθερίας και πολυφωνίας των μέσων ενημέρωσης στην ΕΕ: η αθέμιτη χρήση αγωγών αστικού και ποινικού δικαίου για τη φίμωση δημοσιογράφων, ΜΚΟ και της κοινωνίας των πολιτών[13],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 15ης Δεκεμβρίου 2021 σχετικά με την αξιολόγηση των προληπτικών μέτρων για την αποφυγή της διαφθοράς, των παράτυπων δαπανών και της κατάχρησης των ενωσιακών και εθνικών κονδυλίων όσον αφορά τα ταμεία έκτακτης ανάγκης και τους τομείς δαπανών που αφορούν τη διαχείριση κρίσεων[14],

---

[5] ΕΕ C 390 της 18.11.2019, σ. 117.
[6] ΕΕ C 433 της 23.12.2019, σ. 66.
[7] ΕΕ C 363 της 28.10.2020, σ. 45.
[8] ΕΕ C 395 της 29.9.2021, σ. 2.
[9] ΕΕ C 415 της 13.10.2021, σ. 36.
[10] ΕΕ C 67 της 8.2.2022, σ. 86.
[11] ΕΕ C 81 της 18.2.2022, σ. 27.
[12] ΕΕ C 99 της 1.3.2022, σ. 146.
[13] ΕΕ C 205 της 20.5.2022, σ. 2.
[14] ΕΕ C 251 της 30.6.2022, σ. 48.

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 8ης Μαρτίου 2022 σχετικά με τη συρρίκνωση του χώρου της κοινωνίας των πολιτών στην Ευρώπη[15],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 10ης Μαρτίου 2022 σχετικά με το κράτος δικαίου και τις συνέπειες των αποφάσεων του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης[16],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 19ης Μαΐου 2022 σχετικά με την έκθεση της Επιτροπής του 2021 για το κράτος δικαίου[17],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 9ης Ιουνίου 2022 σχετικά με το κράτος δικαίου και την πιθανή έγκριση του πολωνικού εθνικού σχεδίου ανάκαμψης (RRF)[18],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 15ης Σεπτεμβρίου 2022 σχετικά με την πρόταση για απόφαση του Συμβουλίου με την οποία διαπιστώνεται, σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 1 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η ύπαρξη σαφούς κινδύνου σοβαρής παραβίασης από την Ουγγαρία των αξιών στις οποίες θεμελιώνεται η Ένωση[19],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 15ης Σεπτεμβρίου 2022 σχετικά με την κατάσταση των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2020 και το 2021[20],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 20ής Οκτωβρίου 2022 σχετικά με το κράτος δικαίου στη Μάλτα, πέντε χρόνια μετά τη δολοφονία της Daphne Caruana Galizia[21],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 20ης Οκτωβρίου 2022 σχετικά με την αύξηση των εγκλημάτων μίσους κατά ΛΟΑΤΚΙ ατόμων σε όλη την Ευρώπη μέσα από το πρίσμα της πρόσφατης ομοφοβικής δολοφονίας στη Σλοβακία[22],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 10ης Νοεμβρίου 2022 σχετικά με τη φυλετική δικαιοσύνη, την απαγόρευση των διακρίσεων και την καταπολέμηση του ρατσισμού στην ΕΕ[23],

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 24ης Νοεμβρίου 2022 σχετικά με την αξιολόγηση της συμμόρφωσης της Ουγγαρίας με τους προβλεπόμενους στον κανονισμό για την αιρεσιμότητα όρους του κράτους δικαίου και την τρέχουσα κατάσταση όσον αφορά το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ουγγαρίας[24],

[15] ΕΕ C 347 της 9.9.2022, σ. 2.
[16] ΕΕ C 347 της 9.9.2022, σ. 168.
[17] ΕΕ C 479 της 16.12.2022, σ. 18.
[18] ΕΕ C 493 της 27.12.2022, σ. 108.
[19] Κείμενα που εγκρίθηκαν, P9_TA(2022)0324.
[20] Κείμενα που εγκρίθηκαν, P9_TA(2022)0325.
[21] Κείμενα που εγκρίθηκαν, P9_TA(2022)0371.
[22] Κείμενα που εγκρίθηκαν, P9_TA(2022)0372.
[23] Κείμενα που εγκρίθηκαν, P9_TA(2022)0389.
[24] Κείμενα που εγκρίθηκαν, P9_TA(2022)0422.

– έχοντας υπόψη το ψήφισμά του της 30ής Μαρτίου 2023 σχετικά με την έκθεση του 2022 για το κράτος δικαίου – η κατάσταση του κράτους δικαίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση[25],

– έχοντας υπόψη την έκθεση της εξεταστικής επιτροπής PEGA και το ψήφισμα και τις συστάσεις της PEGA[26],

– έχοντας υπόψη τις εκθέσεις ανατροφοδότησης, τις εκθέσεις αποστολών, τις γραπτές ερωτήσεις και απαντήσεις της ομάδας παρακολούθησης της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων[27],

– έχοντας υπόψη το άρθρο 54 του Κανονισμού του,

– έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση της Επιτροπής Νομικών Θεμάτων,

– έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων (A9-0000/2023),

Συστήματα απονομής δικαιοσύνης

1. επαναλαμβάνει ότι η ανεξάρτητη δικαιοσύνη είναι η ραχοκοκαλιά του κράτους δικαίου, καθώς αποτελεί προϋπόθεση για την αποτελεσματική παροχή έννομης προστασίας σε περίπτωση άρνησης ή παραβίασης δικαιωμάτων και ελευθεριών· υπογραμμίζει ότι ένα ανεξάρτητο και αποτελεσματικό δικαστικό σύστημα είναι ζωτικής σημασίας για την εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ, δεδομένου ότι η Επιτροπή βασίζεται στις εθνικές δικαστικές αρχές για την επιβολή του δικαίου της ΕΕ· εκφράζει την ανησυχία του για το γεγονός ότι αυτό το «τεκμήριο συμμόρφωσης» καθίσταται «πρόσχημα συμμόρφωσης» όταν η Επιτροπή αγνοεί τις ελλείψεις των εθνικών δικαστικών αρχών· σημειώνει με ανησυχία ότι, ενώ ορισμένα δικαστικά συστήματα μπορεί να φαίνονται ισχυρά, δεν είναι, ωστόσο, πάντα απρόσβλητα από την άλωση του κράτους, τις πολιτικές παρεμβάσεις ή τον νεποτισμό· αντιλαμβάνεται το γεγονότος ότι αυτό είναι δύσκολο να εντοπιστεί με απλή αξιολόγηση των επίσημων δομών· παροτρύνει, ως εκ τούτου, την Επιτροπή να διενεργήσει μια πιο ποιοτική ανάλυση, συμπεριλαμβανομένων στοιχείων του γενικότερου πλαισίου·

2. σημειώνει ότι η Επιτροπή διαπιστώνει μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ όσον αφορά την ανεξαρτησία και τις διασφαλίσεις της δικαιοσύνης· σημειώνει ότι η έκθεση αναφέρει ορισμένες θετικές πρωτοβουλίες και τρέχουσες εξελίξεις όσον αφορά τα Δικαστικά Συμβούλια, ιδίως στο Λουξεμβούργο, τις Κάτω Χώρες, την Πορτογαλία, την Ιταλία, τη Σουηδία, τη Φινλανδία και την Ουγγαρία· επισημαίνει, ωστόσο, ότι από ανεξάρτητη αξιολόγηση προκύπτει ότι από τα τέσσερα «κορυφαία ορόσημα» που σχετίζονται με την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης στην Ουγγαρία μόνο ένα μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει εφαρμοστεί πλήρως[28]· σημειώνει ότι η Επιτροπή διαπιστώνει ότι οι

[25] Κείμενα που εγκρίθηκαν, P9_TA(2023)0094.
[26] Κείμενα που εγκρίθηκαν, P9_TA(2023)0244.
[27] Για όλες τις δραστηριότητες παρακολούθησης της ομάδας παρακολούθησης της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων, βλ.: https://www.europarl.europa.eu/committees/en/libe-democracy-rule-of-law-and-fundament/product-details/20190103CDT02662.
[28] Ουγγρική Επιτροπή του Ελσίνκι, Updated summary assessment on Hungary's compliance with the four super

ανησυχίες σχετικά με τα Δικαστικά Συμβούλια δεν έχουν ακόμη αντιμετωπιστεί στην Πολωνία, τη Σλοβακία, τη Βουλγαρία, την Ισπανία και την Κύπρο· σημειώνει με ανησυχία ότι οι πειθαρχικές διαδικασίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως μέσο περιορισμού της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης, όπως συμβαίνει στην Πολωνία και τη Βουλγαρία· σημειώνει ότι η Επιτροπή παρέπεμψε, τελικά, την Πολωνία στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) για παραβιάσεις του δικαίου της ΕΕ από το πολωνικό Συνταγματικό Δικαστήριο·

3. σημειώνει ότι η Επιτροπή διαπιστώνει ότι, ενώ ορισμένα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένης της Φινλανδίας, της Αυστρίας, της Σλοβενίας, της Κύπρου, της Σουηδίας και της Ουγγαρίας, έχουν αναλάβει ή ανακοινώσει πρωτοβουλίες για τη βελτίωση των διαδικασιών διορισμού δικαστών και της λειτουργίας των ανώτερων δικαστηρίων, εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις όσον αφορά τον διορισμό υψηλόβαθμων δικαστών στη Μάλτα, την Ελλάδα, τη Λιθουανία, τη Λετονία και την Ιρλανδία· επισημαίνει ότι εξακολουθούν να υπάρχουν σοβαρές ανησυχίες στην Πολωνία όσον αφορά τους προηγουμένως διορισθέντες δικαστές του Ανώτατου Δικαστηρίου, συμπεριλαμβανομένου του πρώτου Προέδρου του, και όσον αφορά τη συνεχή μη εφαρμογή της προδικαστικής απόφασης του ΔΕΕ σχετικά με τον διορισμό δικαστών στο τμήμα έκτακτου ελέγχου· σημειώνει ότι η Επιτροπή διαπιστώνει ότι στη Σλοβακία το αδίκημα της κατάχρησης του νόμου που θεσπίστηκε για τους δικαστές και αφορά τις δικαστικές τους αποφάσεις εξακολουθεί να προβληματίζει, διότι επηρεάζει αρνητικά την ψυχολογία των δικαστών, ενώ είναι επαχθές για τις ανακριτικές αρχές·

Διαφθορά

4. επαναλαμβάνει ότι η διαφθορά αποτελεί σοβαρή απειλή για το κράτος δικαίου και υπονομεύει σοβαρά την εμπιστοσύνη στη δημοκρατία και την ισότητα ενώπιον του νόμου· καλεί τα κράτη μέλη να καταβάλουν πολύ περισσότερες προσπάθειες για την εξάλειψη της διαφθοράς·

5. αποδοκιμάζει το γεγονός ότι, παρά το ότι όλα τα κράτη μέλη εφαρμόζουν στρατηγικές κατά την καταπολέμηση της διαφθοράς, οι αντιλήψεις για τη διαφθορά διαφέρουν σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών, με τη Δανία, τη Φινλανδία, τη Σουηδία και τις Κάτω Χώρες να κατατάσσονται μεταξύ των λιγότερο διεφθαρμένων, ενώ τα επίπεδα διαφθοράς στη Βουλγαρία, τη Μάλτα, την Ουγγαρία, την Ελλάδα και τη Σλοβενία είναι ανησυχητικά[29]· σημειώνει επίσης με ανησυχία ότι η Επιτροπή διαπιστώνει ότι ορισμένα κράτη μέλη, όπως η Βουλγαρία, η Μάλτα, η Ουγγαρία, η Ελλάδα και η Σλοβενία, δεν έχουν ακόμη δημιουργήσει σταθερό ιστορικό επιδόσεων όσον αφορά τη διερεύνηση και τη δίωξη υποθέσεων μείζονος διαφθοράς που να οδηγούν σε τελεσίδικες καταδικαστικές αποφάσεις με αποτρεπτικό αποτέλεσμα·

6. υπογραμμίζει ότι η κυβέρνηση των κρατών μελών και οι αξιωματούχοι της ΕΕ θα πρέπει να δώσουν το παράδειγμα αποφεύγοντας τυχόν πρακτικές διαφθοράς και ότι δεν θα πρέπει να υπάρχει κυβερνητική ή πολιτική παρέμβαση στις έρευνες περί διαφθοράς· επισημαίνει ότι αξιωματούχοι της ΕΕ ενδέχεται επίσης να εμπλέκονται σε υποθέσεις

---

milestones aimed at restoring the independence of the judiciary (Επικαιροποιημένη συνοπτική αξιολόγηση σχετικά με τη συμμόρφωση της Ουγγαρίας με τα τέσσερα κορυφαία ορόσημα που αποσκοπούν στην αποκατάσταση της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης), 9 Οκτωβρίου 2023.

[29] Διεθνής Διαφάνεια, Δείκτης Αντίληψης Διαφθοράς, 31η Ιανουαρίου 2023.

διαφθοράς, όπως καταδεικνύεται από το «Qatargate» και, ως εκ τούτου, επαναλαμβάνει το αίτημά του να καλύπτει η ετήσια έκθεση και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ·

7. καταδικάζει το γεγονός ότι η Μάλτα εξακολουθεί να εφαρμόζει το πρόγραμμά της για την χορήγηση ιθαγένειας σε επενδυτές, το οποίο συνιστά μείζονα κίνδυνο για τη διαφθορά και άλλα εγκλήματα, ιδίως υπό το φως των μέτρων που έχουν λάβει αρκετά άλλα κράτη μέλη για να διασφαλίσουν την κατάργηση προγραμμάτων που χορηγούν ιθαγένεια σε επενδυτές· επαναβεβαιώνει τη θέση του ότι η Επιτροπή θα πρέπει να αξιοποιήσει το προνόμιό της να προτείνει νομοθεσία και να δρομολογήσει νομοθετική απαγόρευση της ΕΕ για όλα τα προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές στην ΕΕ·

8. θεωρεί ότι η συμμετοχή στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία θα πρέπει να αποτελεί προϋπόθεση για τη λήψη κονδυλίων της ΕΕ· επαναλαμβάνει την έκκλησή του για επέκταση της εντολής της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας·

9. σημειώνει ότι στις υποθέσεις διαφθοράς ενδέχεται να εμπλέκονται εθνικές αρχές, συμπεριλαμβανομένων των δικαστικών και αστυνομικών αρχών, οι οποίες είναι οι ίδιες οι αρχές που υποτίθεται ότι την καταπολεμούν· θεωρεί ότι όργανα της ΕΕ, όπως η Ευρωπόλ, θα μπορούσαν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη διερεύνηση της διαφθοράς και στη διασφάλιση αποδεικτικών στοιχείων, αλλά ότι η απαίτηση για εθνική έγκριση της συμμετοχής της Ευρωπόλ αποτελεί εμπόδιο· ζητεί την ενίσχυση της εντολής της Ευρωπόλ ώστε να είναι σε θέση να διερευνά υποθέσεις διαφθοράς όπως αυτές που περιγράφονται ανωτέρω·

Ανεξάρτητες αρχές

10. επισημαίνει ότι το σύστημα ελέγχων και ισορροπιών μπορεί να λειτουργεί μόνο όταν οι διαμεσολαβητές, οι εθνικοί οργανισμοί ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι ελεγκτικές υπηρεσίες, οι φορείς ισότητας και όλες οι άλλες ανεξάρτητες αρχές είναι σε θέση να λειτουργούν και να έχουν επαρκώς ευρείες εντολές, ανεξαρτησία και επαρκή χρηματοδότηση·

11. σημειώνει ότι η Επιτροπή θεωρεί ότι η κατάσταση διαφέρει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών, με ορισμένες θετικές εξελίξεις στην Κύπρο, τη Σλοβακία, το Λουξεμβούργο, την Πορτογαλία, τη Σλοβενία και την Πολωνία, ενώ εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις στη Λιθουανία, την Ουγγαρία και την Κροατία, ενώ δεν έχει ακόμη συσταθεί εθνικός οργανισμός για τα ανθρώπινα δικαιώματα στην Ιταλία, την Τσεχία, τη Μάλτα και τη Ρουμανία, με καθυστερήσεις στους διορισμούς σε διάφορες ανεξάρτητες αρχές στη Βουλγαρία, την Ισπανία και την Αυστρία, και με την Πολωνία να θέτει σε κίνδυνο την αποτελεσματική λειτουργία του Ανώτατου Ελεγκτικού Συνεδρίου· σημειώνει με μεγάλη ανησυχία τις πρόσφατες εξελίξεις στην Ελλάδα, όπου ανεξάρτητες αρχές όπως η Ελληνική Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (ΑΔΑΕ) και η Ελληνική Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα βρίσκονται υπό αυξανόμενη πίεση λόγω του έργου τους σε σχέση με την παράνομη χρήση κατασκοπευτικού λογισμικού, με τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της ΑΔΑΕ να αντικαθίστανται εσπευσμένα από το ελληνικό κοινοβούλιο, προφανώς λόγω της επικείμενης απόφασης της ΑΔΑΕ να επιβάλει πρόστιμο στην εθνική υπηρεσία πληροφοριών της χώρας·

Πολυφωνία και ελευθερία των μέσων μαζικής επικοινωνίας

12. επισημαίνει ότι χωρίς την πολυφωνία και την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης, ο δημοκρατικός βίος και το κράτος δικαίου δεν μπορούν να επιβιώσουν·

13. υπογραμμίζει τη σημασία της διαφάνειας όσον αφορά την ιδιοκτησία των μέσων ενημέρωσης· σημειώνει ότι η Επιτροπή διαπιστώνει ότι, μετά την έκθεση του 2022 για το κράτος δικαίου, έχει θεσπιστεί στην Ελλάδα, το Λουξεμβούργο και τη Σουηδία νέα νομοθεσία που αυξάνει τη διαφάνεια της ιδιοκτησίας των μέσων ενημέρωσης ή βελτιώνει τη δημόσια διαθεσιμότητα πληροφοριών σχετικά με την ιδιοκτησία των μέσων ενημέρωσης, και ότι η εν λόγω νομοθεσία έχει ενισχυθεί στην Κύπρο, ενώ στη Βουλγαρία, την Τσεχία και τη Γαλλία η νομοθετική αλλαγή εξακολουθεί να βρίσκεται σε εκκρεμότητα· σημειώνει επίσης ότι η Επιτροπή διαπιστώνει ότι οι ρυθμιστικές αρχές των μέσων ενημέρωσης προστατεύονται από ανεπαρκείς διασφαλίσεις έναντι αθέμιτης πολιτικής επιρροής και ότι οι αρχές αυτές δεν διαθέτουν πόρους, ιδίως στην Ουγγαρία, τη Σλοβενία, την Πολωνία, την Ελλάδα και τη Ρουμανία·

14. τονίζει τη σημασία της συντακτικής ανεξαρτησίας των δημόσιων μέσων ενημέρωσης και το καθήκον όλων των κρατών μελών να την τηρούν·

15. καλεί το Συμβούλιο και την Επιτροπή να παράσχουν επαρκή χρηματοδότηση για μια ανεξάρτητη και πανευρωπαϊκή ποιοτική δημοσιογραφία σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο·

Προστασία των δημοσιογράφων

16. υπενθυμίζει ότι η ανεξάρτητη δημοσιογραφία αποτελεί ζωτικό στοιχείο του δημοκρατικού κράτους δικαίου ως μέρος των βασικών ελέγχων και ισορροπιών και συνιστώσα δημόσιου ελέγχου· εκφράζει την ανησυχία του για τις εσκεμμένες προσπάθειες αρκετών κυβερνήσεων να φιμώσουν δημοσιογράφους που αποκαλύπτουν αξιόποινες πράξεις·

17. αποδοκιμάζει τις ανησυχητικές τάσεις όσον αφορά την ασφάλεια των δημοσιογράφων σε αρκετά κράτη μέλη· σημειώνει ότι η πλατφόρμα τουΣυμβουλίου της Ευρώπης για την προώθηση της προστασίας της δημοσιογραφίας και της ασφάλειας των δημοσιογράφων έχει καταχωρίσει περισσότερες από 1 600 προειδοποιήσεις απειλών από το 2015· αποδοκιμάζει τον εκφοβισμό δημοσιογράφων κατά τη διάρκεια προεκλογικών εκστρατειών, όπως συνέβη πρόσφατα στις εκλογές στη Σλοβακία·

18. αποδοκιμάζει το γεγονός ότι, παρά τις ανησυχίες που εξέφρασαν διάφοροι διεθνείς οργανισμοί, οι προτεινόμενες διατάξεις της Μάλτας κατά των στρατηγικών αγωγών προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού δεν επαρκούν για την προστασία του έργου των δημοσιογράφων[30]· καλεί την ελληνική κυβέρνηση να αντιμετωπίσει τις σοβαρές προκλήσεις που εντοπίστηκαν από τον μηχανισμό ταχείας αντίδρασης για την ελευθερία των μέσων μαζικής επικοινωνίας (Media Freedom Rapid Response), μια συμμαχία που εντοπίζει, παρακολουθεί και αντιδρά σε παραβιάσεις της ελευθερίας του Τύπου και των μέσων ενημέρωσης, ιδίως όσον αφορά την αυθαίρετη παρακολούθηση,

[30] Επίτροπος για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Συμβουλίου της Ευρώπης, Επιστολή προς τον Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων της Μάλτας, 26 Σεπτεμβρίου 2023.

την ατιμωρησία ή τα εγκλήματα κατά δημοσιογράφων, τις στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού (SLAPP), την ανεξαρτησία και την πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης[31]· σημειώνει με μεγάλη ανησυχία την πρόσφατη κράτηση δημοσιογράφου από τις γαλλικές αρχές, προφανώς με σκοπό την αποκάλυψη των πηγών της, καθώς και την παράνομη παρακολούθηση ολλανδού δημοσιογράφου που εργάζεται για τον ενημερωτικό ιστότοπο «De Correspondent»·

19. καλεί τα θεσμικά όργανα της ΕΕ να καταλήξουν ταχέως σε συμφωνία σχετικά με μια φιλόδοξη οδηγία κατά των στρατηγικών αγωγών προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού· καλεί την Επιτροπή να διερευνήσει τη δυνατότητα θέσπισης περαιτέρω νομοθεσίας για την κάλυψη όλων των περιπτώσεων στρατηγικών αγωγών προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού·

20. καταδικάζει απερίφραστα την έλλειψη σοβαρής έρευνας για τη δολοφονία του Γιώργου Καραϊβάζ· σημειώνει ότι οι δύο φερόμενοι δολοφόνοι συνελήφθησαν πάνω από δύο έτη μετά τη δολοφονία βάσει στοιχείων που φαίνεται ότι ήταν διαθέσιμα στην αστυνομία καθ' όλη τη διάρκεια αυτής της περιόδου· θεωρεί ότι δεν έχει ακόμη εντοπιστεί ο ηθικός αυτουργός της δολοφονίας· σημειώνει ότι ο Καραϊβάζ — όπως η Daphne Caruana Galizia και ο Ján Kuciak — διερευνούσε τη διαφθορά και το έγκλημα και ενδέχεται να είχε αποκτήσει εχθρούς σε υψηλόβαθμες θέσεις, μεταξύ άλλων και σε πολιτικούς κύκλους· επισημαίνει ότι ο ύποπτος για την ηθική αυτουργία της δολοφονίας της Daphne Caruana Galizia δεν έχει ακόμη δικασθεί, ενώ ούτε το σύνολο των υποθέσεων διαφθοράς και των εγκλημάτων που διερευνούσε έχει αντιμετωπιστεί επαρκώς από τις αρχές·

21. καταδικάζει την παράνομη παρακολούθηση δημοσιογράφων, ιδίως μέσω κατασκοπευτικού λογισμικού· εκφράζει την απογοήτευσή του για την άρνηση της Επιτροπής να εφαρμόσει όλες τις συστάσεις της ειδικής εξεταστικής επιτροπής Pegasus και την θεωρεί παράλειψη· επισημαίνει ότι σε καμία από τις πολλές εκατοντάδες περιπτώσεις κατάχρησης κατασκοπευτικού λογισμικού κατά δημοσιογράφων, ακτιβιστών, πολιτικών, δικηγόρων και άλλων πολιτικών στόχων, δεν έχει αποδοθεί δικαιοσύνη· καταλήγει, ως εκ τούτου, στο συμπέρασμα ότι, σε αντίθεση με την παραδοχή της Επιτροπής, πολλές εθνικές αρχές δεν είναι πρόθυμες ούτε ικανές να αντιμετωπίσουν το ζήτημα, αφήνοντας τα θύματα χωρίς αποτελεσματική έννομη προστασία και τη δημοκρατία απροστάτευτη· εκφράζει τη βαθιά του ανησυχία για το αποτρεπτικό αποτέλεσμα της ατιμωρησίας της κατάχρησης κατασκοπευτικού λογισμικού για τους δημοσιογράφους και τις πηγές τους·

22. τονίζει ότι ο αντίκτυπος της παράνομης χρήσης κατασκοπευτικού λογισμικού είναι πολύ πιο έντονος σε εκείνα τα κράτη μέλη όπου οι αρχές οι οποίες συνήθως θα επιφορτίζονταν με τη διερεύνηση, την παροχή έννομης προστασίας στα άτομα που στοχοποιούνται και τη διασφάλιση της λογοδοσίας, βρίσκονται υπό τον ασφυκτικό έλεγχο του κράτους και θεωρεί ότι, όταν υπάρχει κρίση του κράτους δικαίου και η ανεξαρτησία του δικαστικού σώματος διακυβεύεται, οι εθνικές αρχές δεν είναι αξιόπιστες· καλεί, επομένως, την Επιτροπή να θεσπίσει ειδική ανά χώρα

[31] International Press Institute (Διεθνές Ινστιτούτο Τύπου), Murdered, surveilled and sued: decisive action needed to protect journalists and salvage press freedom in Greece [Δολοφονημένοι, παρακολουθούμενοι και εναγόμενοι: απαιτείται αποφασιστική δράση για την προστασία των δημοσιογράφων και τη διάσωση της ελευθερίας του Τύπου στην Ελλάδα], 27 Σεπτεμβρίου 2023.

παρακολούθηση και συστάσεις σχετικά με την παράνομη χρήση κατασκοπευτικού λογισμικού από τα κράτη μέλη στην έκθεση για το κράτος δικαίου, αξιολογώντας την ικανότητα ανταπόκρισης των κρατικών θεσμών όσον αφορά την παροχή έννομης προστασίας σε στοχευόμενα πρόσωπα·

Διαφάνεια και πρόσβαση στην πληροφόρηση

23. αποδοκιμάζει τις συνεχείς δυσκολίες που αντιμετωπίζουν πολλοί πολίτες, δημοσιογράφοι και βουλευτές σε πολλά κράτη μέλη όσον αφορά την απόκτηση πληροφοριών και την πρόσβαση σε έγγραφα· υπογραμμίζει ότι πολύ συχνά οι δημόσιες αρχές εμποδίζουν εσκεμμένα την πρόσβαση σε πληροφορίες και έγγραφα, π.χ. καθυστερώντας δυσανάλογα τις αποφάσεις ή παρέχοντας μόνο «κατ' επίφαση» πρόσβαση, καθιστώντας τις πληροφορίες μόνο εν μέρει διαθέσιμες·

Χώρος της κοινωνίας των πολιτών

24. αναγνωρίζει τον καίριο ρόλο που διαδραματίζουν η κοινωνία των πολιτών και ο υγιής δημόσιος χώρος για την προάσπιση και την προστασία του κράτους δικαίου και επαναλαμβάνει την έκκλησή του να αφιερωθεί χωριστό κεφάλαιο στην κατάσταση της κοινωνίας των πολιτών στα κράτη μέλη· σημειώνει ότι η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η Μάλτα, η Ιρλανδία, η Βουλγαρία, η Λιθουανία και η Γερμανία έχουν ανακοινώσει ή δρομολογήσει προσπάθειες για τη βελτίωση του πλαισίου για την κοινωνία των πολιτών, και διαπιστώνει ότι η κοινωνία των πολιτών αντιμετωπίζει ιδιαίτερες προκλήσεις στην Κύπρο, την Ελλάδα, την Ισπανία, την Ιταλία και τη Γαλλία, και ότι εξακολουθούν να υφίστανται σοβαροί συστημικοί περιορισμοί στην Ουγγαρία και την Πολωνία· καλεί όλα τα κράτη μέλη να αποδεχθούν τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών (ΟΚΠ) ως σημαντικά ενδιαφερόμενα μέρη στον δημοκρατικό βίο και να δημιουργήσουν ένα ευνοϊκό περιβάλλον για την κοινωνία των πολιτών·

25. καλεί την Επιτροπή να επενδύσει περαιτέρω, μέσω ειδικής χρηματοδότησης, στην ανάπτυξη ικανοτήτων για τις ΟΚΠ ώστε να παρακολουθούν και να υποβάλλουν εκθέσεις σχετικά με την κατάσταση του κράτους δικαίου στα κράτη μέλη, και να διασφαλίσει επαρκή προστασία των ΟΚΠ που συμμετέχουν στην εν λόγω διαδικασία·

Προστασία των μειονοτήτων

26. σημειώνει ότι η οπισθοδρόμηση της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου και η υπονόμευση των δικαιωμάτων των μειονοτήτων συχνά συμβαδίζουν, υπογραμμίζοντας για άλλη μια φορά την ανάγκη για μια ολοκληρωμένη προσέγγιση όσον αφορά την παρακολούθηση της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων στις μελλοντικές εκθέσεις· αποδοκιμάζει την έλλειψη προόδου όσον αφορά την προστασία των μειονοτήτων σε ολόκληρη την ΕΕ· καταδικάζει τη ρητορική μίσους, μεταξύ άλλων από κυβερνητικούς ή πολιτικούς αξιωματούχους, κατά μειονοτικών ομάδων·

27. καλεί τα κράτη μέλη της ΕΕ να καταστήσουν την προστασία των δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΚΙ + πραγματική και οριζόντια προτεραιότητα σε όλους τους τομείς πολιτικής· καλεί την Επιτροπή να χρησιμοποιήσει όλα τα διαθέσιμα μέσα για να διασφαλίσει τον

σεβασμό των δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΚΙ ατόμων σε ολόκληρη την ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης διαδικασιών επί παραβάσει κατά των κρατών μελών· καλεί τα κράτη μέλη να λάβουν υπόψη τις 12 συστάσεις της Συντονιστικής Επιτροπής του Συμβουλίου της Ευρώπης για την καταπολέμηση των διακρίσεων και την προώθηση της ποικιλομορφίας και της ένταξης για την καταπολέμηση των εγκλημάτων μίσους κατά των ΛΟΑΤΚΙ +ατόμων, καθώς και τις συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας[32]· σημειώνει το πρόσφατο σχέδιο νόμου της Ρουμανίας, το οποίο αποσκοπεί στη συμμόρφωση με την απόφαση Coman του 2018 του ΔΕΕ[33], καθώς και την κριτική ότι το σχέδιο νόμου εφαρμόζει την εν λόγω απόφαση πολύ στενά και ότι δεν εγγυάται ίσα δικαιώματα για τα ομόφυλα ζευγάρια[34]·

28. επαναλαμβάνει ότι τα δικαιώματα των γυναικών είναι ανθρώπινα δικαιώματα και ότι τίποτα δεν μπορεί να δικαιολογήσει οπισθοδρόμηση των δικαιωμάτων και της αυτονομίας των γυναικών· καταδικάζει ειδικότερα την επίθεση κατά της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και των συναφών δικαιωμάτων των γυναικών και των κοριτσιών που λαμβάνουν χώρα σε διάφορα κράτη μέλη· πιστεύει ότι το δικαίωμα στην ασφαλή και νόμιμη άμβλωση θα πρέπει να κατοχυρωθεί στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων·

29. καλεί την Επιτροπή να συμπεριλάβει έναν ειδικό νέο πυλώνα για την προστασία των μειονοτήτων στην επόμενη έκθεση, χαρτογραφώντας όλες τις μορφές ξενοφοβίας, ρατσισμού, αντισημιτισμού, ισλαμοφοβίας, αθιγγανοφοβίας και φοβίας κατά των ΛΟΑΤΚΙ ατόμων σε όλα τα κράτη μέλη·

30. εκφράζει την απογοήτευσή του για τη βραδύτητα της Επιτροπής όσον αφορά την αντιμετώπιση της μη συμμόρφωσης των κρατών μελών με τη νομοθεσία και τη νομολογία για τα θεμελιώδη δικαιώματα· απορρίπτει την ερμηνεία της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία η άρνηση των εθνικών αρχών να συμμορφωθούν με τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) σε υποθέσεις θεμελιωδών δικαιωμάτων πρέπει να εμπίπτει στην κατηγορία των «μεμονωμένων υποθέσεων» και να μην αντιμετωπίζεται με διαδικασίες επί παραβάσει· παροτρύνει την Επιτροπή, ως θεματοφύλακα των Συνθηκών, να ανταποκριθεί στην ευθύνη της για την επιβολή της νομοθεσίας της ΕΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα και να μην βασιστεί στην «ιδιωτική επιβολή»·

Διατομεακά συμπεράσματα σχετικά με την κατάσταση της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων σε ολόκληρη την ΕΕ

---

[32] Συμβούλιο της Ευρώπης, Συντονιστική επιτροπή για την καταπολέμηση των διακρίσεων και την προώθηση της ποικιλομορφίας και της ένταξης, Θεματική επανεξέταση της εφαρμογής της σύστασης CM/Rec (2010) 5, 14 Σεπτεμβρίου 2023·Συμβούλιο της Ευρώπης, Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας, Σύσταση γενικής πολιτικής αριθ. 17 για την πρόληψη και την καταπολέμηση της μισαλλοδοξίας και των διακρίσεων κατά των ΛΟΑΤΙ ατόμων, 28 Σεπτεμβρίου 2023.

[33] Απόφαση του Δικαστηρίου της 5ης Ιουνίου 2018, αίτηση του Curtea Constituțională (Συνταγματικό Δικαστήριο Ρουμανίας) για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, ECLI:EU:C:2018:385.

[34] Euractiv, Romanian LGBTQ+ community wants equal rights, not special conditions, (Η ρουμανική κοινότητα ΛΟΑΤΚΙ + ατόμων επιθυμεί ίσα ίσα δικαιώματα, όχι ειδικές προϋποθέσεις), 22 Σεπτεμβρίου 2023.

31. εκφράζει τη βαθιά του ανησυχία, υπό το φως των ανωτέρω, για τη διάβρωση της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων σε ολόκληρη την ΕΕ· επισημαίνει ότι, ενώ η κατάσταση που παρουσιάζεται στην έκθεση της Επιτροπής για το κράτος δικαίου αποκαλύπτει πολλές ανησυχητικές εξελίξεις, η πραγματικότητα φαίνεται ακόμη πιο ανησυχητική όταν λαμβάνονται υπόψη άλλες ανεξάρτητες εκθέσεις και πηγές· υπογραμμίζει ότι, ακόμη και αν ορισμένα κράτη μέλη είναι υποδειγματικά όσον αφορά την προστασία και την προώθηση της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων, σε μια αλληλεξαρτώμενη, ανοικτή Ευρωπαϊκή Ένωση, η διάβρωση αυτών των αξιών σε άλλα κράτη μέλη θέτει σε κίνδυνο και υπονομεύει τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και την κατάσταση στην ΕΕ στο σύνολό της·

Επιβολή του δικαίου της ΕΕ

32. σημειώνει ότι η ορθή επιβολή του συνόλου του δικαίου της ΕΕ αποτελεί την βασική προϋπόθεση για μια ένωση που θα βασίζεται στο κράτος δικαίου· καταδικάζει την ενίοτε ανοικτή και απρόσκοπτη μη συμμόρφωση αρκετών κρατών μελών με το δίκαιο της ΕΕ σε διάφορους τομείς, όπως το άσυλο, η εφαρμογή των κυρώσεων και η νομοθεσία για τα ανθρώπινα δικαιώματα· υπογραμμίζει ότι αυτό ενέχει τον κίνδυνο να καταστεί η ΕΕ μια ζώνη εκτός δικαίου, όπου ορισμένα κράτη μέλη αισθάνονται πιο ισότιμα από άλλα και τα δικαιώματα και οι ελευθερίες των πολιτών της ΕΕ δεν προστατεύονται ομοιόμορφα·

33. υπενθυμίζει στην Επιτροπή ότι είναι πρωτίστως ο θεματοφύλακας των Συνθηκών· υπογραμμίζει ότι μόνο η έκδοση έκθεσης δεν επαρκεί για την ενίσχυση της Ένωσής μας που βασίζεται στο κράτος δικαίου, αλλά ότι η έκθεση θα πρέπει να οδηγήσει σε συγκεκριμένα μέτρα επιβολής, ιδίως όταν δεν τηρούνται πλήρως οι συστάσεις·

34. αποδοκιμάζει εντόνως το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν αναλαμβάνει ισχυρότερη δράση για την επιβολή του δικαίου της ΕΕ· καλεί, ως εκ τούτου, την Επιτροπή να αυξήσει τον αριθμό των νέων διαδικασιών επί παραβάσει και να προωθήσει τις υφιστάμενες διαδικασίες επί παραβάσει με μεγαλύτερη αυστηρότητα και επείγοντα χαρακτήρα· καλεί την Επιτροπή να μην χρησιμοποιήσει τον «διάλογο» με τα κράτη μέλη ή την «πιλοτική» διαδικασία ως μέσο ανοικτού τύπου για να αποφευχθεί η κίνηση πραγματικών διαδικασιών επί παραβάσει· καλεί την Επιτροπή να αναθεωρήσει την πολιτική της — η οποία δεν βασίζεται στις Συνθήκες — να μην χρησιμοποιεί διαδικασίες επί παραβάσει για «μεμονωμένες» υποθέσεις, καθώς η πολιτική αυτή έχει οδηγήσει σε σοβαρή στέρηση των δικαιωμάτων των πολιτών σε ολόκληρη την ΕΕ, ιδίως όταν οι κυβερνήσεις τους αρνούνται να συμμορφωθούν με το δίκαιο της ΕΕ ή τις αποφάσεις του ΔΕΕ, δεδομένου ότι οι περισσότερες από τις υποθέσεις αυτές δεν είναι μεμονωμένες αλλά αφορούν στρατηγικά και θεμελιώδη ζητήματα·

35. επισημαίνει το επίμονο πρόβλημα της ελλιπούς εφαρμογής των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), αναφέροντας τις πρόσφατες αποφάσεις της Επιτροπής[1]· επικροτεί τη συμπερίληψη συστημικών δεικτών σχετικά με την εφαρμογή των κορυφαίων αποφάσεων του ΕΔΔΑ στην έκθεση για το κράτος δικαίου από την έκδοση του 2022· καλεί, ωστόσο, την Επιτροπή να καταρτίσει πίνακα αποτελεσμάτων για την παρακολούθηση της εφαρμογής κάθε απόφασης του ΔΕΕ και του ΕΔΔΑ σχετικά με τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου και τα θεμελιώδη δικαιώματα, και να τον ενσωματώσει πλήρως στην ετήσια έκθεση για το κράτος

δικαίου· καλεί τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν τις εκκρεμείς αποφάσεις χωρίς καθυστέρηση και καλεί την Επιτροπή να αξιολογήσει τις συνέπειες για τη συμμόρφωση με το δίκαιο της ΕΕ και να λάβει μέτρα επί παραβάσει, όπου χρειάζεται·

Η έκθεση για το κράτος δικαίου ως εργαλείο

36. αναγνωρίζει ότι η έκθεση για το κράτος δικαίου έχει καταστεί σημείο αναφοράς για το έργο των θεσμικών οργάνων της ΕΕ σε θέματα κράτους δικαίου στην ΕΕ και σε συγκεκριμένα κράτη μέλη·

37. αναγνωρίζει ότι η έκθεση της Επιτροπής για το κράτος δικαίου έχει καταστεί πιο ολοκληρωμένη από τη δημιουργία της το 2020· αποδοκιμάζει, ωστόσο, το γεγονός ότι η έκδοση της έκθεσης του 2023 δεν διευρύνθηκε σημαντικά με την προσθήκη ενός ολοκληρωμένου νέου πυλώνα· επαναλαμβάνει τη θέση του ότι η έκθεση θα πρέπει να καλύπτει το πλήρες πεδίο εφαρμογής των αξιών του άρθρου 2 ΣΕΕ, καθώς αυτές δεν μπορούν να εξεταστούν μεμονωμένα· καλεί την Επιτροπή να διευρύνει το πεδίο εφαρμογής της έκθεσης το επόμενο έτος·

38. εκφράζει την ανησυχία του για το γεγονός ότι η Επιτροπή, στην προσπάθειά της να είναι τεκμηριωμένη και αμερόληπτη, μερικές φορές καταλήγει να είναι υπερβολικά διπλωματική και ασαφής κατά τον εντοπισμό προβλημάτων κράτους δικαίου στα κράτη μέλη· αποδοκιμάζει το γεγονός ότι η χρήση ευφημιστικής γλώσσας και ο τεχνητά ίσος αριθμός συμπερασμάτων και συστάσεων ανά κράτος μέλος αποκρύπτει τις πραγματικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών· πιστεύει ότι η αξιολόγηση της εκπλήρωσης των συστάσεων θα πρέπει να είναι πιο ακριβής και ποιοτική, όχι μόνο βάσει νομοθετικών αλλαγών, αλλά και βάσει πραγματικών και ανεξάρτητων δεδομένων για την εφαρμογή τους στην πράξη· σημειώνει τις ενίοτε έντονες διαφορές μεταξύ των περιλήψεων των κεφαλαίων ανά χώρα και του εμπεριστατωμένου περιεχομένου των ίδιων των κεφαλαίων, γεγονός που υποδηλώνει συντακτική παρέμβαση·

39. επαναβεβαιώνει ότι πολλές από αυτές τις προκλήσεις θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν με τη συμμετοχή ανεξάρτητης ομάδας εμπειρογνωμόνων στη σύνταξη της έκθεσης, καθώς θα δεσμευόταν λιγότερο από διπλωματικές παραμέτρους· καλεί την Επιτροπή να επανεξετάσει τη θέση της επί του σημείου αυτού και να διερευνήσει όλες τις δυνατότητες συμμετοχής ανεξάρτητων εμπειρογνωμόνων σε μεταγενέστερες εκδόσεις της έκθεσης για το κράτος δικαίου·

40. επιβεβαιώνει ότι η ετήσια έκθεση για το κράτος δικαίου δεν αποτελεί αυτοσκοπό, δεδομένου ότι η παρακολούθηση της κατάστασης δεν επαρκεί, αλλά θα πρέπει μάλλον να οδηγήσει σε συγκεκριμένα μέτρα επιβολής για την αντιμετώπιση των ελλείψεων που εντοπίστηκαν·

Διοργανική συνεργασία και διαδικασίες για το κράτος δικαίου

41. σημειώνει την εν εξελίξει αξιολόγηση του Συμβουλίου σχετικά με τον διάλογο για το κράτος δικαίου και τη δεδηλωμένη θέση του Συμβουλίου ότι θα εξετάσει περαιτέρω πιθανή διοργανική συνεργασία στο πλαίσιο αυτό· καλεί το Συμβούλιο να καταστήσει τον διάλογο για το κράτος δικαίου πιο συμπεριληπτικό, καλώντας άλλα θεσμικά όργανα και ενδιαφερόμενα μέρη στις συνόδους του, ιδίως όργανα του Συμβουλίου της

Ευρώπης, όπως η Επιτροπή της Βενετίας, καθώς και εκπροσώπους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου·

42. αποδοκιμάζει το γεγονός ότι η Επιτροπή και το Συμβούλιο έχουν μέχρι στιγμής απορρίψει την πρόταση του Κοινοβουλίου να συνάψει διοργανική συμφωνία για το κράτος δικαίου· επαναβεβαιώνει τη βούλησή του να επαναλάβει τις συνομιλίες για τη συμφωνία αυτή·

43. καλεί, εν τω μεταξύ, τα άλλα θεσμικά όργανα να διερευνήσουν τουλάχιστον την περαιτέρω συνεργασία στο πλαίσιο του προτεινόμενου διοργανικού πιλοτικού σχεδίου για τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου και τα θεμελιώδη δικαιώματα, το οποίο θα συμβάλει στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης μεταξύ των θεσμικών οργάνων με πρακτικό τρόπο, ιδίως μέσω της ανταλλαγής πρακτικών παρακολούθησης, διαλόγου και συνεδριάσεων·

44. καταδικάζει την πλήρη έλλειψη προόδου στις εν εξελίξει διαδικασίες του άρθρου 7 παράγραφος 1 της ΣΕΕ· καλεί μετ' επιτάσεως το Συμβούλιο να αντιμετωπίσει όλες τις νέες εξελίξεις που πλήττουν το κράτος δικαίου, τη δημοκρατία και τα θεμελιώδη δικαιώματα· επαναλαμβάνει την έκκλησή του προς το Συμβούλιο να λάβει υπόψη του τις συστάσεις στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας και υπογραμμίζει ότι οποιαδήποτε περαιτέρω καθυστέρηση σε συνάρτηση με την εν λόγω δράση θα ισοδυναμούσε με παραβίαση της αρχής του κράτους δικαίου από το ίδιο το Συμβούλιο· επιμένει ότι ο ρόλος και οι αρμοδιότητες του Κοινοβουλίου πρέπει να γίνονται σεβαστά·

45. καλεί την Επιτροπή να συμπεριλάβει, να παρακολουθεί αυστηρά και να διαφυλάσσει τις συνθήκες δημοκρατίας, κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων σε όλα τα δημοσιονομικά μέσα και διαδικασίες· καλεί, στο πλαίσιο αυτό, την Επιτροπή να μην αποδεσμεύσει κονδύλια συνοχής για την Ουγγαρία, εκτός εάν έχουν εκπληρωθεί πλήρως όλοι οι αναγκαίοι πρόσφοροι όροι και το δικαστικό σώμα στο εν λόγω κράτος μέλος μπορεί να θεωρηθεί πλήρως ανεξάρτητο τόσο στην θεωρία, όσο και στην πράξη· καλεί την Επιτροπή και το Συμβούλιο να εφαρμόσουν περαιτέρω και χωρίς καθυστέρηση τον κανονισμό για την αιρεσιμότητα όσον αφορά το κράτος δικαίου, όπου απαιτείται, και να μην άρουν τα μέτρα που εγκρίθηκαν στην περίπτωση της Ουγγαρίας έως ότου εκπληρωθούν αποτελεσματικά όλα τα ορόσημα· καλεί την Επιτροπή να επαληθεύσει αυστηρά ότι τα ορόσημα που σχετίζονται με το κράτος δικαίου στα διάφορα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας των κρατών μελών πληρούνται ως προϋπόθεση για την εκταμίευση χρηματοδότησης όταν τα κράτη μέλη υποβάλλουν αιτήσεις πληρωμής· καλεί την Επιτροπή να αναθέσει την πρωταρχική ευθύνη για την εφαρμογή αυτών των προϋποθέσεων στους Επιτρόπους που είναι αρμόδιοι για το κράτος δικαίου·

°

° °

46. αναθέτει στην Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στο Συμβούλιο και την Επιτροπή.